

ПОЉОПРИВРЕДНА САВЕТОДАВНА И СТРУЧНА СЛУЖБА КРУШЕВАЦ

37000 Крушевац, Чолак Антина 41, тел: 037 427 811 факс: 037 421 912 e-mail: kontakt@poljostanica.com

БРОЈ 1

БИЛТЕН

ЈАНУАР 2016

САДРЖАЈ

1. Сетва јарих легуминоза-Дипл.инж.Радојка Николић.....	3
2. Пољопривредна производња у заштићеном простору- Дипл.инж.Сњежана Вујиновић.....	3
3. Детекција присуства штеточина у воћњацима током периода мировања- Дипл.инж. Сандра Милетаковић.. ..	5
4. Време резидбе воћних стабала-Дипл.инжМомир Недић.....	6
5. Регистрација и обнова пољопривредних газдинстава у 2016. године - Дипл.инж. АЕ Слободан Јаћимовић.....	7
6. Доминантне цене воћа и поврћа (кванташке пијаце).....	8
7. Доминантне цене живе стоке (сточне пијаце)	8

РАТАРСТВО

СЕТВА ЈАРИХ ЛЕГУМИНОЗА

Јаре легуминозе су **јари грашак и јара грахорица**.

Сточни јари грашак сеје се крајем фебруара и почетком марта у зависности од временских услова. Количина семена која је потребна је 150 кг/ха грашка и 30 кг/ха овса који служи као потпорни усев. Прво се посеје грашак па онда управо на правац редова посеје се оvas.

Сорте јарог грашка које се препоручују за наше подручје су : НС – Јуниор, Дукат, Партнер.

НС – Јуниор

Ова сорта намењена је за комбиновано коришћење – као кабаста сточна храна и зрно. Има висок генетски потенцијал : принос зелене крме 30-50 т/ха и зрна 2,5 – 5,0 т/ха . Садржај сирових протеина у сувој материји крме је 19- 21 % , а у зрну 28 %. Садржај антинутритивних материја у зрну је минималан тако да није потребна термичка обрада зрна и директно се додаје у концентроване смеше као замена за сојину сачму

Јари протеински грашак : Дукат и Партнер

Дукат

Ово је средње рана сорта, толерантна на полагање и уједначеног сазревања. Намењена је за производњу сувог зрна и има потенцијал за принос до 6,5 т/ха. Садржај протеина у зрну је 25 %. Махуне су груписане у вршном делу стабла, што доприноси уједначеном сазревању, лакшој жетви и смањењу губитака.

Партнер

Ово је нова сорта јарог протеинског грашка за производњу зрна. Дужина вегетације је 80 – 85 дана. Ово је сорта која минимално полеже , висина стабла је 50 – 70 цм, беле боје цвета. Принос зрна у производним условима је 4,5 – 5,5 т/ха са 25 % сирових протеина.

Јара грахорица

Јара грахорица сеје се рано у пролеће , крајем фебруара и почетком марта, у количини 120 кг/ха грахорице и 30 кг/ха овса као потпорног усева. Подноси добро различита земљишта. Најраширенија сорта је :

Нови Београд

Веома је приносна даје квалитетну крму. Ова сорта намењена је за производњу зелене масе, сена, силаже и сенаже. Принос зелене масе је 40 – 50 т/ха, сена 8 – 10 т/ха. Одличан је квалитет крме за исхрану преживара.

Радојка Николић, дипл. инж.

МЕЛИОРАЦИЈЕ

ПОЉОПРИВРЕДНА ПРОИЗВОДЊА У ЗАШТИЋЕНОМ ПРОСТОРУ

Пољопривредна производња у заштићеном простору на малим површинама, уз одређена улагања, омогућава високе и стабилне приносе. Производња се може обављати током целе године јер је могуће у заштићеном простору створити и контролисати климатске и друге услове потребне за раст и развој биљака. Сама производња у заштићеном простору има одређене специфичности, односно омогућена је интензивна производња јер вегетација долази брже, већа је контрола од болести и штеточина и обавезна је примена система за наводњавање. Пољопривредна производња у заштићеном простору омогућава ранију бербу, а самим тиме и раније пласирање робе на тржиште када су цене високе.

Објекти заштићеног простора су специјално грађени објекти који су покривени материјалима који пропуштају сунчеву светлост као што су пластичне фолије и стакло. У зависности од конструкције и начина покривања разликујемо тунеле, пластенике и стакленике.

Тунели су најчешћи облици заштићеног простора код нас. Према висини конструкције разликујемо ниске, полуниске, полувисоке и високе тунеле.

Ниски тунели су обично висине од 40 цм до 60 цм, ширине од 50 цм до 150 цм, дужине до 20 м и састоје се од лучно савијених носача преко којих је постављена фолија. Лукови су на размаку од 100 цм и укопани су у тло 15 цм. Ови носачи су од ПВЦ цеви, жице или пружа. Обично је са северне страна фолија укопана у земљу, а са јужне причвршћена на површини тла како би се омогућило њено подизање ради проветравања тунела у време када је спољна температура максимална за раст и развој културе. Фолија мора бити затегнута и уколико је већа дужина тунела мора бити причвршћена.

Полуниски и полувисоки тунели углавном имају висину од 70 цм до 90 цм, ширине 2 м до 3 м, дужине до 20 м. Конструкцију чине лукови од ПВЦ цеви, поцинкованих цеви или профила, преко којих долази до фолија која је са северне стране укопана а са јужне причвршћена. Уколико је висина тунела до 200 цм, ширина од 200 цм до 470 цм и дужина до 50 м тада су то полувисоки тунели. Размак између лукова је од 100 до 150 цм, међусобно су повезани, а изграђени су од поцинкованих цеви или ПВЦ цеви. Лукови требају бити утиснути у земљу до 40 цм, а обзиром на величину, ради стабилности, лукови морају бити међусобно повезани.

Високи тунели имају јасно дефинисану чеону и бочну страну. Чеона страна је полукружног облика и њена основа је ширина објекта која се обично креће од 4,5 до 8 м. Висина ових тунела износи од 2 м до 3,6 м. Однос ширине и дужине је 1:5 или 1:7, дужина је до 50 м. Уколико се планира и већа дужина, мора се поред чеоног проветравања предвидети и бочно проветравање које се обично изводи тако што се по дужини, на сваких 10 м до 20 м налазе отвори, прозори, најбоље наизменично постављени. Рамови су од поцинкованих цеви, профила или алуминијумских цеви који су укопани у земљу на дубину од 40 цм до 70 цм како би дали стабилност објекту. Носачи обавезно морају бити повезани. Битна карактеристика овог типа објекта је релативно ниска цена у односу на неке друге пластенике, јер конструкција омогућава једноставан приступ трактору и другим машинама. Унутар високих тунела могу се поставити ниски тунели чиме се узгајаним биљкама у почетном стадијуму, када су оне осетљиве на утицај мрза, пружају услови за несметан развој. Такође, у високим тунелима могуће је тло прекрити фолијама чиме се постиже брже загревање тла, спречава исушивање и раст корова.

Пластеници су вишегодишњи облици заштићеног простора код којих се јасно истиче граница између бочних страна и крова. Бочне стране су равне и вертикалне. Ширина пластеника се креће од 5 м до 9,6 м, а висина је од 3,3 до 4,5 м док је дужина 100 м. Кров може да буде у облику различитих лукова или раван под углом од 30°. Могуће је спојити више пластеника у тзв. блок пластеника чија ширина може бити произвољна а дужина је условљена проветравањем. Уколико је пластеник дужи од 50м, потребно је увести принудно проветравање и грејање како би се спречило нагомилавање велике количине снега у зимском периоду.

Стаклеици су заштићен простор код којих се за покривање користи стакло. Стакло најбоље пропушта светлост и не пропушта велики део топлотног зрачења од таласа који су се одбили од површине испод стакла. Провидност стакла за сунчеву светлост је 100% за разлику од фолије где је 70% и због тога је стакленик најефикаснији систем за прикупљање сунчеве енергије, али је уједно и најскупља инвестиција. Ширина стакленика је углавном 6,8 м до 12 м, а висина кровне решетке до 7 м. У зависности од пољопривредне културе која се гаји, могуће су и другачије димензије. Појединачно се граде само мањи пластеници док се већи обавезно бочно спајају.

Савремена концепција стакленика и пластеника је пре свега у томе да се што боље створе оптимални услови за раст и развој биљака. У овим заштићеним просторима могућа је контрола микроклиматских услова и то пре свега температуре ваздуха и земљишта, влажности ваздуха и земљишта, интензитета и јачине светлости, контролисана исхрана и наводњавање као и контрола болести и штеточина. Све то доприноси унапређењу производње и бољем пласману готових производа на тржиште.

Дипл.инж.Сњежана Вујиновић

Детекција присуства штеточина у воћњацима током периода мировања

Преглед воћака на присуство штеточина током зимског периода, периода мировања, је веома значајан јер се њиме може установити присуство и бројност презимљујућих форми штеточина. На основу тих резултата могуће је предвидети њихову појаву у току вегетације, да би се могло правовремено реаговати-првим зимским прскањем, те на тај начин избећи изненадне штете. Тако се штеточине после могу лакше сузбијати и држати под контролом. Да би се знало које су штеточине пронашле уточиште у воћњаку, прво их треба препознати, визуелним прегледом и лупом, у периоду мировања па до почетка вегетације. У зависности од места где презимљавају потребно је прегледати дебла (површина или испод испуцале коре), коренов врат, гране (на површини, у пукотинама, на месту гранања, око пупољака) и опало лишће.

Полифагне штеточине које се јављају у коштичавим и јабучастим воћним врстама презимљавају у стадијуму јаја око пупољка (велики и мали мрзовац, црвени воћни паук), или се јаја налазе под штитом угнутих женки (запетаста штитаста ваш), или у јајним леглима (губар и кукавичја суза). Друга група ових штеточина презими у стадијуму ларве различитих узраста на стаблу (крвава ваш, калифорнијска штитаста ваш) или формирају зимске гусеничне запретке (жутотрба и глоговац).

Имајући у виду занчај зимских прегледа, савет воћарима је обавезно провере присуство јаја лисних вашију, црвеног воћног паука, појединих штетних лептира (губар, кукавичја суза), затим ларве шљивине штитасте ваши, калифорнијске ваши, крваве ваши, запредене гусенице смотавца...Праг штетности се мора утврдити за сваку штеточину да би се донела одлука да ли, када и којим препаратима треба спровести хемијску заштиту.

Ако се уоче ове штеточине, њихова бројност се може смањити механичким путем-скидањем јајних легала, гусеничних запредака, одсецањем насељених грана и изданака, чишћењем насељене коре...

Зимско прскање је неопходно да би се сузбила крушкина бува, а то се мора обавити пре полагања јаја, јер се тада постиже највећи успех, а може знатно и да смањи популацију штитастих вашију. Код осталих воћних врста треба сачекати да се презимљујући стадијуми штеточина „пробуде“, да би нанесена минерална уља дала најјачи ефекат.

Лисне ваши које имају велики број генерација годишње презиме у облику црних јаја која су смештена појединачно на кори једногодишњих и двогодишњих гранчица. Гранчице за преглед треба узимати са случајно одабраних стабала на више места у воћњаку. Ако се пронађе више од 25 јаја лисних ваши на једном метру гранчица, то значи да се прва генерација може очекивати у критичном броју. Бресквина зелена ваш зимска јаја полаже уз пупољке.

Осим лисних, током зиме можемо на воћкама и и виновој лози сусрести и популације штитастих вашију. Већина су полифагне врсте.

Шљивина штитаста ваш је једна од највећих штеточина шљиве. Поред шљиве, напада и винову лозу. Одрасла ваш је љубичастосмеђа, а презими као ларва другог узраста на гранама и стаблу. Врло је отпорна на ниске температуре.

Калифорнијска штитаста ваш је изразити полифаг. Најчешће се налази на јабуци, крушци, брекви, рибизли, дуњи, а напада и винову лозу. Узрокује сушење стабла. Ваш има округли тамносиви штитић, а презими као ларва првог или другог стадијума.

Посебан проблем последњих година представља све веће ширење јабучне крваве ваши. Презимљава као ларва око кореновог врата на дубини 10-15 центиметара, а мањи део презими у пукотинама или испод коре дрвета јабуке. Праг толеранције је десет одсто насељених стабла јабуке.

Колоније се врло лако запажају у виду беле ватасте навлаке у пукотинама коре, ранама од резидбе, једногодишњим ранама и деблу. Крвава ваш сисањем сокова изазива убрзано дељење ћелија и на оштећеном месту долази до хипертрофије ткива. То задебљало ткиво одумире, кора пуца, суши се и долази до стварања рак-рана на гранама. Рак-ране потом насељавају гљивице паразити рана и стаклокрилац. Крвава ваш може да поднесе веома ниске температуре, и до -27 Целзијусових степени.

Црвени воћни паук презими у стадијуму зимских јаја која су изразито црвене боје. За утврђивње њиховог броја узимају се двогодишње гранчице са по два пупољка. Критичан број у зимском мировању је 1.000 јаја по узорку (на један метар вишегодишње гранчице), односно десет јаја по пупољку, што значи да ако има више-може проузроковати знатне штете. Да се то не би догодило потребно је контролисати пиљење ларви из јаја, а и њихово насељавање на листове. За сузбијање се користе акарициди.

Мољак (минер) кружних мина презимљује у стадијуму лутке у белом кокону који је са два краја везан и налази се у пукотинама. Критичан број у време зимског прегледа је 10-20 лутки по стаблу.

Јабучни цветојед презимљава као одрасла штеточина у воћњаку. Смотавци попољака презимљавају на воћкама као гусенице на заклоњеним местима или као јајна легла. У земљи презимљавају јабучне, крушкине и шљивине осице, трешњина, крушкина стеница, воћне пипе, а у опалом лишћу минери.

Дипл.инж. Сандра Милетаковић

ВОЋАРСТВО

ВРЕМЕ РЕЗИДБЕ ВОЋНИХ СТАБАЛА

Дрвенасте воћне врсте (јабучасте и коштичаве), могу се резати у току целе календарске године. Међутим, код већине воћара нашег краја уврежено је мишљење да се воћна стабла могу резати само у току мировања вегетације тј. зими, па отуда и устаљен назив зимска резидба. Овакво мишљење је већ одавно превазиђено у напредним воћарским земљама. Резидбу треба схватити као део скупа помотехничких захвата које спроводимо током целе године и није везана за календар, већ за фенофазе развоја гајене биљке. Добри резултати се тешко могу постићи резидбом само у једном пролазу (најчешће у току мировања), поготово код младих стабала у току формирања узгојног облика, када се по правилу чине највеће грешке. Управо, што су стабла млађа и имају већу енергију пораста, треба их резати касније, по завршетку мировања, у пролеће кад вегетација крене као и у току лета.

Време резидбе родних стабала одређујемо на основу процене родног потенцијала (провером степена диференцијације родних пупољака у току зимског мировања) и временских прилика. Тако на пример, ако смо на стаблу прошле године имали превелики род и у току зиме установили слаб родни потенцијал (методом стављања пупољака на кретање), а поред тога имамо нестабилну зиму са јачим мразевима, резидбу родног дрвета одлажемо до кретања вегетације и отварања пупољака када практично не можемо начинити грешке погрешним резовима.

Само изнурена, стара и родом преоптерећена стабла треба резати у току зимског мировања, јер резидбом у то време подстичемо обнову вегетативне масе.

Момир Недић

**РЕГИСТРАЦИЈА И ОБНОВА ПОЉОПРИВРЕДНИХ
ГАЗДИНСТАВА У 2016. ГОДИНЕ**

Измена Закона о подстицајима доноси следеће измене када је у питању процес регистровања и обнове регистрације пољопривредних газдинстава:

1. Пољопривредна газдинства која постоје у регистру на дан **31.12.2015.** године, оствариће своје право на подстицаје са земљишним фондом који се на тај дан налази у регистру у Управи за трезор.
2. Земљиште које планирате да упишете као **ново земљиште** (ново власништво, закуп и др.) можете пријавити **тек приликом обнове регистрације** која почиње **01.02.2016.** и траје до **31.03.2016. године.**
3. На земљиште које сте пријавили приликом обнове регистрације у **2016-ој** као **ново** немате право да остварите субвенције у 2016-ој него тек у **2017-ој** години.
4. Уколико региструјете **ново** пољопривредно газдинство до **31.12.2015.** године, имате право да користите субвенције у 2016-ој на земљиште које пријавите у складу са постојећим прописима.
5. Уколико региструјете **ново газдинство 2016-те године,** субвенције ћете моћи остварити тек 2017-те године.
6. Изменом закона о подстицајима, као стање на дан (пресек стања) се узима **30.09. текуће године,** а не као до сада 31.03. текуће године. **Изузетак је у 2015-ој** години где је тај датум одређен као **31.12.2015. године.**
7. Уколико вам истичу уговори о закупу, неопходно је да контактирате Управу за трезор којој припадате и распитате се на који начин их њихов софтвер брише из регистра у зависности од датума истека уговора. Досадашња пракса је била да уговори који истичу закључно са 31.10. текуће године, буду аутоматски избрисани из земљишног фонда. Претпоставка је да уговори који истичу 31.12.2015. године (односно текуће године) неће бити избрисани те је неопходно да исте приликом обнове регистрације продужите. Као што је напред наведено, најбоље је да контактирате Управу за трезор, где сте регистровали пољопривредно газдинство.

Дипл.инж. АЕ Слободан Јаћимовић

*Поштовани пољопривредни произвођачи посетите интернет страницу
www.agroponuda.com
или нам се обратите уколико **ВИ** желите да понудите свој производ.*

AGROPONUDA
BERZA POLJOPRIVREDNIH PROIZVODA SRBIJE

Cene voća i povrća - kvantitativne cijene u Srbiji za period 28.12.2015. - 3.1.2016. godine

Jedinica mere din/kg	Centralna Srbija			Vojvodina		
	Beograd	Kraljevo	Niš	Beograd	Novi Sad	Subotica
Banana (Banana)	115	110				
Grepifrut (Grapefruit)	90					
Grožđe belo-ostale (Grape white-other)	230	220				
Jabuka-Ajdared (Apples-Idared)	35	40	40			
Jabuka-Z. delišes (Apples-G. delishes)	45		40			
Jabuka-Gren Smit (Apples-Greny Smith)	45		40			
Jabuka-ostale (Apples-other)	50	40				
Kivi (Kiwi)	120		100			
Kruška (Pear)	80	80	60			
Limun (Lemon)	115	115	115			
Mandarina(Tangerine)	90	85	85			
Orah (Walnut)	650					
Pomorandža (Orange)	80	80	65			

Jedinica mere din/kg	Centralna Srbija			Vojvodina		
	Beograd	Kraljevo	Niš	Beograd	Novi Sad	Subotica
Brokoli (Broccoli)	130					
Karfiol (Cauliflower)	120		40			
Krastavac-saladni (Cucumber for salad)	130	130	140			
Krompir (Potato)	40	35	40			
Kupus (Cabbage)	30	30	30			
Luk beli (Garlic)	400	400	430			
Luk-crni (Onion)	40	40	45			
Paprika-babura (Pepper-babura)	160					
Paprika-ostala (Pepper-other)			200			
Paprika-šilja (Pepper-silja)	200					
Paradajz (Tomato)	150		130			
Pasulj-beli (Beans white)	170	220	200			
Patlidžan (Eggplant)	180					
Praziluk (leek)	55	60	60			
Spanać (Spinach)	100		90			
Tikvice (Zucchini)	190					
Zelena salata-komad (Lettuce-piece)	450		14			
Šargarepa (Carrot)	35	40	35			

Cene žive stoke - stočne pijače u Srbiji za period 28.12.2015.- 3.1.2016. godine

Jedinica mere din/kg	Težina/uzrast	Rasa	Centralna Srbija							Vojvodina					Dominantna cena-Srbija								
			Beograd	Čačak	Kragujevac	Kraljevo	Loznica	Niš	Pirot	Požarevac	Smederevo	Vranje	Zaječar	Kikinda		Novi Sad	Pančevo	Sombor	S.Mitrovica	Subotica	Zrenjanin		
Bikovi	>500kg	SM				230																	
Dviske	sve težine	sve rase	220		170	120																	
Jagnjad	sve težine	sve rase	330	330	300	320	300	300	310	350	330		300	300									300
Jarad	sve težine	sve rase		170	180	160	220	200			210												
Junad	350-480kg	sve rase							220														
Junad	>480kg	sve rase							220					220									220
Koze	sve težine	sve rase			120		150	130			120												120
Krave za klanje	sve težine	SM				130			150	150	150												150
Krmače za klanje	>130kg	sve rase	120	130	110	110	130																
Ovca	sve težine	sve rase	160	120	130	110	140	130	120	140	170	140		120	120								120
Prasad	16-25kg	sve rase	180	210	200	170	200	180	240	190	180	180	220	200	200								
Prasad	<=15kg	sve rase	200	220			210	240	190	200		230		210	200								200
Telad	80-160kg	SM				360			360	390	400												360
Tovljenici	80-120kg	sve rase	130	160	160	170	140	150		130	150	150	150	150	150								150
Tovljenici	>120kg	sve rase	130	150	120	120				120	140	140		130									120
Šilježad	sve težine	sve rase	220	220	180	280				220	220												220